

Posudek vedoucího diplomové práce: „**Klasická ikonografická schémata v íránském umění. Vztahy mezi Persií a antickým západem.**“, předložené Silvií Šütöovou, vyhotovený pro potřeby oponentního řízení k udělení titulu magistr.

Přestože jsem u této práce veden jako vedoucí, a přesto, že mi diplomantka v úvodu děkuje za „cenné rady a podněty“, nebyla se mnou tato práce v průběhu její přípravy vůbec konzultována a své „cenné rady a podněty“ tak poskytnu až formou tohoto posudku.

Hned v úvodu je třeba kladně ocenit autorčino rozhodnutí psát práci v češtině, k němuž mnozí jiní cizinci nemají odvalu. V textu sice najdeme gramatické chyby, ale jejich množství nepřekračuje míru, obvyklou i u českých studentů. Úsměvně můžou působit některé slovenské, částečně počeštěné, výrazy (např. pozůstává místo sestává), překvapí i nové (alespoň pro mne) užití cizích slov: *kontaminace ikonografie* (str. 44), *obskurnost avestských textů* (str. 1), *human resources* v českém moderním slovníku (!!str. 37). Z hlediska autorčina zaměření i proklamovaného osobního a rodinného vztahu k Íránu bych očekával větší péči ve věci přepisů perských slov do češtiny, namnoze je používán přepis anglický, ale v každém případě není autorčin systém sjednocen (viz íván- ajván, Ahura Mazda – Ahurá Mazdá apod.). Sjednotit by zasluhovala i velká/malá písmena v názvech jednotlivých říší. Za vhodné bych považoval přechylování ženských příjmení v textu, zvláště když autorka pohlaví svých zdrojů zná (Richterová, Poradová, Millerová) a výjimečně k přechýlení sama sáhne. V celém textu jsou také pořadová čísla panovníků uváděna anglickým způsobem – bez tečky za římskou číslicí. Vedle chyb gramatických ovšem text oplývá neskutečným množstvím překlepů (za všechny snad jen Tájikistán na str. 40) a chybějících písmen, z čehož se lze domnívat, že autorka pracovala ve velkém spěchu a nějaký ten den či týden navíc by práci výrazně prospěl.

Z formálního hlediska lze autorce vytknout několik drobností: především chybějící čísla stránek až po str. 37 a zbytečně dlouhé odkazy na literaturu v poznámkách pod čarou (v plném znění, v pozn. 8 dokonce včetně zbytného ISBN), když je vzadu připojen kompletní seznam literatury. V katalogu se objevují údaje o hmotnosti a rozměrech předmětů (Obr. 13, 14, 15) u nichž je použita desetinná tečka místo v češtině zavedené čárky, což, společně s ledabyly do češtiny převedenými popiskami (Hermitage Museum, Nereovna, Museum of Islamic Art Berlín !!) dává tušit použití metody CTRL+V – CTRL+C (prosté kopírování). Závažnější je skutečnost, že na množství „použitých“ zdrojů není v textu odkazováno. Z autorkou uváděných 38 položek je odkazováno na 21. A co je ještě podstatnější a má to enormní vliv i na obsah práce, je opomenutí řady základních prací, jež byly k danému tématu napsány a mnohé jsou nota bene v Praze snadno dostupné. Mezi nimi bych vyzdvihl knihy J. Boardmana *Persia and the West*, Mathiesenovu *Sculpture in the Parthian Empire* či starší práce *Parthian Art* M. Colledge, *Der helenisierte Orient. Die griechische und nachgriechische Kunst ausserhalb des Mittelmeerraumes* D. Schlumbergera i menší, ale hodnotné příspěvky, jako je například Fleischerova stať *Griechische Kunst in Iran von der Partherzeit* (In: 7000 Jahre persische Kunst. Meisterwerke aus dem Nationalmuseum in Teheran. Ed. W. Seipel. Kunsthistorisches Museum Wien. Str. 220-229) či Luschejho kapitola v Propyläen *Kunstgeschichte Die Kunst Irans zur Zeit der Achameniden, Alexanders des Grossen und der Seleukiden* (1967). Chybí také byť jediná práce Callieriho či Invernizziho, kteří popsali stohy papíru texty o drobném umění Íránu i některá z prací V. Curtisové, zaměřených na umění monumentální (některé jsou i volně dostupné na internetu!!).

Obrátíme-li pozornost k obsahu práce, zarazí nás v jejích stěžejních částech – úvodu a závěru – autorčino zapálení pro studium perského umění *an sich*, tedy ne optikou klasického

archeologa přes srovnání s uměním řeckým a římským (s. 2 a 68-69). Tento přístup by byl za jiných okolností legitimní a chvályhodný, v případě závěrečné práce na klasické archeologii a při daném názvu a tématu práce vyznívá spíše jako alibismus, pokoušející se omluvit skutečnost, že dlouhé pasáže v textu práce pojednávají o dílčích fenoménech perského umění, které mají s antickým minimální, popřípadě žádný, vztah (např. str. 49-52 sásánovská toreutika včetně technologie výroby nebo popisy sásánovských skalních reliéfů porůznu v kapitole č. 5). Obecně je členění, založené na chronologii, logické a správné (alternativní uchopení schémat jednoho po druhém by však bylo možná ještě správnější), o to více zarazí zpracování kapitoly č. 3. Persie po dobytí Alexandrem Velikým, která má méně než dvě (!!) strany (str. 38 a 39), přičemž období Seleukovců, které je pro pochopení pronikání řeckých vlivů na iránskou náhorní plošinu naprosto zásadní, věnuje diplomantka pět řádek a nedokládá je jediným příkladem.

V textu se dále vyskytuje řada více či méně závažných omylů, které by eliminovala jediná včasná konzultace. Autorka se například domnívá, že apadana a tzv. „sál sta sloupů“ v Persepoli, jsou jednou a toutéž budovou (str. ?? u pozn. č. 29). Má také zato, že Peršané stavěli vysoké stavby z kamene a ne převážně z nepálených cihel, jak tomu bylo ve skutečnosti (z kamene jen základy, ostění dveří a oken, dílčí články, zdi pak z nepálených cihel) (str. ??, za pozn. č. 29). Na str. 35 uvádí, že tzv. behistúnský reliéf krále Dáreia není historický, třebaže v nápisu jsou uvedeny jedna po druhé revolty v jednotlivých provinciích a obecně je známo, že k těmto událostem došlo roku 522 př. Kr. K detailům nápisu viz např. <http://www.livius.org/be-bm/behistun/behistun-minor.html>. Vazaly parthské arsakovské (používá střídavě oba pojmy bez ozřejmení důvodu) říše pokládá autorka za „federaci spřátelených knížat“ a Diodóta datuje nepochopitelně „253/5 př. n. l.“ (oboje str. 40).

V dalším textu tvrdí, že parthských reliéfů je méně než achajmenovských, třebaže sama pak v uváděných příkladech uvádí hned několik jejich příkladů, rozhodně více, než achajmenovských (str. 41). Čtenáře může zaskočit hned následující list, na němž se dočte o sporném bodě v bádání, k němuž je uvedena řada názorů a možností, ovšem bez JEDINÉHO citovaného a odkazovaného pramene (str. 42). Naznačují snad celé dlouhé pasáže textu bez jediného odkazu jakoby mimochodem, že diplomantka vše vymyslela sama? Přes proklamované geografické omezení na vlastní Írán se na str. 45 znenáhla zabývá Hatrou, Palmyrou a Turkmenistánem, třebaže je zřejmé, že pokud bychom chtěli při daném tématu práce tyto regiony zohlednit, popsali bychom několik svazků. Tamtéž je zjevně nesprávně pochopen rozsah helenizovaných území (jakkoli vágní je tento pojem sám o sobě). Možná mnoho důležitého zůstane čtenáři skryto díky nedokončené větě (odstavci, kapitole ??) na str. 62: „Od té doby...“.

Obecně nelze nevyslovit ještě jednu zásadní připomínku: autorka se i přes ikonografické zaměření práce mnohdy utápí v hodnocení stylu a k samotným ikonografickým tématům, která snad chtěla pojednat především, se dostává často spíše okrajově.

Z mnoha pasáží této práce je zřejmé, že diplomatka je inteligentní a prokazuje samostatné myšlení a schopnost práce s literaturou (jakkoli některé další pasáže tvoří pouze parafráze textů citovaných i utajených zdrojů). O to horší je však celkový dojem, kterým práce působí, a jenž dává tušit, že autorka zůstala daleko za svými možnostmi. I přesto, že zde figurují jako vedoucí, nemohu tuto práci jednoznačně doporučit k obhajobě.

V Čelákovcích 22.1. 2009

Ladislav Stančo